

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2020. gada 23. martā

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs
Gunārs Kusiņš, tiesneši Aldis Laviņš un Jānis Neimanis,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Administratīvās
apgabaltiesas (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas
ierosināšanu (pieteikums Nr. 45/2020),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu
atzīt Kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā
kaitējuma atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Kaitējuma atlīdzināšanas likums)
pārejas noteikumu 2. punktu, ciktāl tas ierobežo personai ar likumu „Par izziņas
iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā
nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu” (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas
likums) piešķirtās tiesības prasīt atlīdzību desmit gadu laikā no tiesiskā pamata
rašanās brīža, (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas
Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam un 92. panta trešajam teikumam.

2. Kaitējuma atlīdzināšanas likuma pārejas noteikumu 2. punkts noteic:
„Privātpersona, kurai saskaņā ar šo likumu ir tiesības uz tāda kaitējuma
atlīdzinājumu, kurš tai nodarīts ar iestādes, prokuratūras vai tiesas prettiesisku
vai nepamatotu rīcību līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai un par kura
atlīdzināšanu nav ierosināta tiesvedība vispārējās jurisdikcijas tiesā, iesniegumu

par kaitējuma atlīdzināšanu iesniedz sešu mēnešu laikā no kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskā pamata rašanās brīža.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā tiesas pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.¹ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 9. punkts noteic, ka tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu ir tiesai, izskatot administratīvo lietu. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.¹ panta pirmās daļas 2. punktu pieteikums iesniedzams, ja tiesa, izskatot administratīvo lietu apelācijas kārtībā, uzskata, ka norma, ko administratīvajā tiesas procesā būtu jāpiemēro šajā lietā, neatbilst Satversmei.

Pieteikuma iesniedzēja ar 2020. gada 5. marta lēmumu ir apturējusi tiesvedību tās izskatīšanā esošajā administratīvajā lietā un nolēmusi iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai.

Administratīvā lieta ierosināta pēc personas pieteikuma par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru tai tiktu atlīdzināts kriminālprocesā nodarītais nemantiskais kaitējums. Šajā lietā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats esot radies līdz Kaitējuma atlīdzināšanas likuma spēkā stāšanās dienai un par šī kaitējuma atlīdzināšanu nav ierosināta tiesvedība vispārējās jurisdikcijas tiesā. Tādēļ, lai pārliecinātos par to, vai personai ir tiesības prasīt nemantiskā kaitējuma atlīdzību, Pieteikuma iesniedzējai esot jāpiemēro Kaitējuma atlīdzināšanas likuma pārejas noteikumu 2. punkts.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka gadījumā, ja atbilstoši iepriekš spēkā bijušajam Zaudējumu atlīdzināšanas likumam personai būtu bijušas tiesības prasīt kaitējuma atlīdzību, no Kaitējuma atlīdzināšanas likuma pārejas noteikumu 2. punkta izrietošais aizliegums prasīt atlīdzinājumu, ja tas radies agrāk nekā sešus mēnešus pirms minētā likuma spēkā stāšanās, neatbilst Satversmes 1. pantam un 92. panta trešajam teikumam.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot tam Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu tiesas uzskats par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām ir juridiski jāpamato.

Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē ir juridisko argumentu kopums, kas ir nepieciešams un vienlaikus arī pietiekams prasījuma apmierināšanai. Turklāt, ņemot vērā, ka pieteikumā ir apstrīdēta tiesību normas atbilstība divām augstāka juridiska spēka tiesību normām, pieteikumā jāiekļauj juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas neatbilstību katrai no pieteikumā norādītajām Satversmes normām.

Pieteikumā citētas Senāta nolēmumos izteiktās atziņas un vispārīgi norādīts, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 1. panta tvērumā ietilpstošajam no demokrātiskas tiesiskas valsts pamatnormas atvasinātajam samērīguma un tiesiskās paļāvības principam, kā arī tā nenodrošina personai Satversmes 92. panta trešajā teikumā noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā.

Satversmes tiesas judikatūrā atzīts, ka tiesai pirms vēršanās Satversmes tiesā ir konkrētās tiesību normas kontroles ietvaros jāpārbauda, vai nav iespējams ar juridisko metožu palīdzību atspēkot radušās šaubas par šīs tiesību normas neatbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 11. jūnija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2010-11-01 6. punktu un 2015. gada 2. marta lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2014-16-01 12. punktu*). Satversmei atbilstoša tiesību normu piemērošana ietver piemērojamās tiesību normas atrašanu un atbilstošu iztulkošanas jeb interpretācijas metožu izmantošanu, intertemporālās un hierarhiskās piemērojamības izvērtēšanu, judikatūras un tiesību doktrīnas izmantošanu, kā arī tiesību tālākveidošanu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2005. gada 4. janvāra sprieduma lietā Nr. 2004-16-01 17. punktu*).

Senāta Administratīvo lietu departaments ir secinājis, ka likumdevēja nolūks, izstrādājot Kaitējuma atlīdzināšanas likuma pārejas noteikumu 2. punktu, nav bijis liegt prasīt atlīdzinājumu personām, kurām tiesiskais pamats nemantiskā kaitējuma prasīšanai iestājies agrāk, nekā sešus mēnešu pirms šā likuma spēkā stāšanās, un kurām atbilstoši iepriekšējam regulējumam bija paredzēts 10 gadus ilgs termiņš prasījuma izvirzīšanai. Tādējādi no Kaitējuma atlīdzināšanas likuma pārejas noteikumu 2. punkta izrietošais aizliegums prasīt atlīdzinājumu gadījumos, kad tā tiesiskais pamats radies agrāk, nekā sešus mēnešus pirms likuma spēkā stāšanās, nav attiecināms uz gadījumiem, kuros jaunā likuma spēkā esības laikā prasījumu par nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu izteikusi persona, kurai atbilstoši atbilstoši Zaudējumu atlīdzināšanas likumam joprojām būtu bijušas tiesības šādu prasījumu izteikt (*sk. Senāta Administratīvo lietu departamenta 2018. gada 27. septembra lēmuma lietā Nr. SKA-1499/2018 6.–9. punktu, 2018. gada 30. oktobra lēmuma lietā Nr. SKA-1455/2018 11. punktu un 2018. gada 31. oktobra lēmuma lietā Nr. SKA-1533/2018 5. punktu*). Pieteikumā nav pamatots, kādēļ konkrētā tiesiskā strīda atrisināšanai nav izmantojama minētā Senāta judikatūra.

Pieteikumā nav norādīti arī juridiski argumenti apstrīdētās normas neatbilstībai katrai no pieteikumā norādītajām Satversmes normām. Vispārīgi apgalvojumi, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 1. pantam un 92. panta trešajam teikumam, nav uzskatāmi par pieteikuma juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc Administratīvās apgabaltiesas pieteikuma (pieteikums Nr. 45/2020).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

G. Kusiņš